

Det 11. danske Hjemstavnstævne i Kalundborg og Omegn.

Af Kommunalærer **J. Kr. Højberg**, Kalundborg, Stævnets Sekretær.

Rækken af Hjemstavnstævner i Danmark, der begyndte i Rønde 1923, naaede Sommeren 1933 sit 11. Stævne, der havde Kalundborg til Udgangspunkt.

Forskellige Faktorer gjorde det muligt at afholde Hjemstavnstævne i Kalundborg. By og Omegn frembyder en saadan **Rigdom** af interessante Fænomener fra baade det historiske, det **geologiske** og andre Omraader samt fra den moderne Tid, at der selvsagt maatte komme et Hjemstavnstævne hertil ad Aare. Overlærer Jarlund, som tog **Initiativet**, blev Stævnets udmærkede Leder, og den lokale Turistforening veg ikke tilbage for Opgaven, havde endog Mod til at tage den økonomiske Risiko, ligesom ogsaa andre Institutioner: Historisk Samfund, Holbæk Amt, Kalundborg Kommune og Skrikes Stiftelse viste Sagen Interesse og Støtte.

Det var imidlertid ikke gjort med at faa Stævnet sat i Gang. Der skulde ogsaa afgrænses Omraade — baade geografisk og stofligt. Man lagde da Foredragsvirksomheden inde i Byen paa Formiddagene og inddelte Omegnen i fire Ture, en mod hvert »Verdenshjørne« plus en Søndagsudflugt til Asnæs Skov og Lerchenborg.

Stævnet var berammet til at vare fra 26. Juli til 1. August, saaledes at den førstnævnte Dag blev Samlingsdag. Man kan ikke nægte, at der var Perspektiv bag Ordene, da Sangen **lød den første Aften**: »Som en rejselysten Flaade ...«, og man fortsatte for sig selv med en lille Ændring: ankeret op ved Sjællands Kyst!

Aabningsmødet den følgende Dag begyndte naturligvis med Aakjærs: »Som dybest Brønd —«, dette Kvad, der egentlig bedst af alt og alle andre Ord giver Svar paa alle Spørgsmaal om, hvad Værdien af Hjemstavnstudium er, hvorfor man holder Hjemstavnstævner o. s. v. ... den er helt et Kvad for Hjemstavnbevægelsen! Amtmand Saxild, Borgmester Fr. Andersen og Overlærer Jarlund bød Velkommen, hvorefter Arbejdet straks var i Gang.

Første Studium gjaldt det nære: Byen. Den blev gennemtravet,

først pr. Foredrag om Formiddagen og derefter pr. Ben om Eftermiddagen. Man begyndte ved det gamle Slots Plads for over de ældste Ruiner at naa ud til Radiostationen, der dannede Dagens i højeste Grad moderne Slutsten.

Næste Dag stod i Geologiens og Arkæologiens Tegn om Formiddagen, mens Eftermiddagen bragte den første Udtur, den mod Vest: Røsnæs! Her var Stof nok til at illustrere Formiddagens Foredrag. Noget Historie blev det ogsaa til: Raklev Kirke som den første protestantiske Kirke i Danmark og Ulstrup med Laurids Olufsen Kocks Grav, St. Laurentii Kilde i Præstegaardshaven ikke at forglemme.

Saa kom Lørdagen med Heldagsturen mod Syd: til Mullerup Mose over Nørager, Reerslev, Vedbygaard, Sæby, Gørlev, Reersø. Søndag til Lerchenborg — om Aftenen Dans af Røsnæspiger i Nationaldragt og anden Lystighed.

Mandag Formiddag hørte man om Fortidens Kalundborg og Egnens Folk i tidligere Tid. Eftermiddagen bød paa Bjergsted Bakker, Kongens Møller, Holmstrup Kirke med St. Søren's »Taa« og Kilde, sidst Ubby Kirke og Dysser. — Sidste Dag besøgte man Kalundborg Museum og foretog Turen mod Nord over Eskebjerg Lyng til Dragsholm og Vejrhøj. Afslutning om Aftenen.

Nogle Aftener blev optaget af bl. a. Lysbilleder, der viste Egn og By i gammel og ny Tid, Fuglelivet ved Vrøj, Gisseløre, Grevens Sø og ved Afslutningen Lysbilleder fra forskellige tidligere Stævner.

Besøget paa Mullerup Mose blev forlenet med en yderligere festlig Stemning, idet den 70-aarige Lærer Mathiassen i Mullerup selv var med ude at præsentere Bopladserne for Stævnets Deltagere. Det var 33 Aar siden, han blev opmærksom paa, at »der var noget paa Færde ude i Mosen«.

I Marken var de fortrinlige Vejledere — hver for sig Førstemænd inden for det paagældende Felt — overalt til rede med Oplysninger, og mange Steder maatte der hele Foredrag til for at udrede det foreliggende paa tilfredsstillende Maade. Egnens kendte Mænd og Kvinder fra svundne Dage fik deres Omtale paa de Steder, hvortil deres Navn var knyttet. De adelige Slægter og andre Ejere eller Beboere af Herresæderne vandrede frem i Dagen med Historiens Sus om sig. Herresædernes Bygninger maatte aabne for deres Gaader et kort Nu ... og Naturskønheden maatte kramme ud med, hvad den havde i Gem; Deltagerne saa den — som følgende Vejlederens Ord fra Bjergsted Bakker: »Den, der ikke har set Nordvestsjælland, har ikke set Sjælland!«

Slutningen paa sidste Udtur formede sig som et sidste Skue

over den Landsdel, Deltagerne i en lille Uges Tid havde færdedes i og var blevet i nogen Grad fortrolig med. Det var Egnens højeste Punkt: Vejrhøj. Den Dag laa det danske Sommerland spillende mellem Graad og Smil, afspejlende den mest straalende Højsommer saavel som den mest dystre Torden. Det var et Opbud af det danske Landskabs og det danske Vejrligs største Mangfoldighed af Nuancer, og det bragte som af sig selv Sangen frem paa alles Læber: »Der er et yndigt Land — —«.

Ja, hvem der ikke havde vidst det før, blev klar over det i disse Dage: at Kalundborg og dens Omegn er rig, paa en vis Maade et stort Stykke Danmark. Det spænder historisk set saa vidt som intet andet Sted i Landet: fra den ældste Boplads, som den endnu kan spores i Mullerup Mose, og til det nyeste ny i Landet: den store Radiostation paa Gisseløre. Og mellem disse to Tidens Yderpunkter ejer den mange anselige Levn fra saavel de primitive Tidsaldre i Fortiden som fra Middelalderens Storhedstid — Levn, der er velbevarede ved forstaaende Borgeres Omhu.

Afslutningsmødet gav da ogsaa gennem Talernes lange og udmærkede Række Udtryk for, at der herskede Tilfredshed med Udbyttet. Man forstod, at den Rigdom af den her omtalte Art, der er nedfældet i saa rigt Maal i Kalundborg og Omegn var blevet levendegjort ved dette Stævne og optaget til Styrkelse i Nutidens praktiske Liv. Forbindelsen mellem Nutidens Mennesker og denne stille, skjulte, men kraftfulde Skat var knyttet paa enestaaende frugtbar Maade — og Hjemstavnsstævnet havde dermed naaet sit Maal.

Kr. J. Højberg.